

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

PRIPRAVA IN PODELJEVANJE SUBSTITUCIJSKE TERAPIJE – METADON (MTD) ZA DOMOV

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 18.08
Stran od strani:	1/5
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	1. verzija

1. Namen in cilji aktivnosti

Zagotoviti strokovno, vsebinsko in metodološko usklajeno izvedbo negovalne intervencije.

Ključne besede: metadon, substitucijska terapija

2. Aktivnost ZBN lahko izvede (skladno s kompetencami)

IZBN		Omejitve, pripombe
Bolničar negovalec	NE	
Tehnik zdravstvene nege	NE	
Diplomirana medicinska sestra	DA	
Diplomirana babica	NE	
Diplomirana medicinska sestra, 38. člen ZZDej-K	DA	Licenca za strokovno področje
Študent zdravstvene nege	NE	
Študent babiške nega	NE	

Predviden čas za izvedbo aktivnosti	5 minut
-------------------------------------	---------

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti	Dve (2)
---	---------

Skrbnik NP		Sekcija MS in ZT v psihiatriji
------------	---	--------------------------------

3. Kratice uporabljene v protokolu

IZBN	Izvajalec zdravstvene / babiške nege	ZT	Zdravstveni tehnik
ZBN	Zdravstvena/babiška nega	dipl. m. s.	Diplomirana medicinska sestra
ZZDej-K	Zakon o zdravstveni dejavnosti	MTD	Metadon
MS	Medicinska sestra	PAS	Psihoaktivna substanca

4. Potrebni pripomočki

• Omejevalnik MTD (Metadon), • brizgalke različnih volumnov, • plastični kozarci za enkratno uporabo, • vrč z vodo ali sokom, • steklena menzura, • koš za odpadke, • ognjevarni sef za shranjevanje solucije metadona, • hladilnik s ključavnico za shranjevanje pripravkov metadona s sadnim sokom, • pripravki metadona s sadnim sokom v plastenkah z varovalnim zamaškom,	• obrazec dnevna evidenca za vpis podeljenega zdravila ali kartoteko za posameznega pacienta, • dnevnik porabe mamil (obr. 8,100), • knjigo evidence mamil (obr. 8,99), • računalniški program za beleženje in obračun porabe MTD (klinična okolja, kjer je že omogočeno), • izkaznice ali potrdila za beleženje izdanega zdravila za domov (dokument pacienta za dokazovanje prejema MTD), • nalepke s signaturami, • razkužilo za roke in površine, • antišokovni komplet

PRIPRAVA IN PODELJEVANJE SUBSTITUCIJSKE TERAPIJE – METADON (MTD) ZA DOMOV

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 18.08
Stran od strani:	2/5
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	1. verzija

5. Potek/izvedba aktivnosti zdravstvene nege

		Opombe
1	Preverimo identifikacijo pacienta in naročilo na terapevtskem listu/kartonu. a. Identifikacija z osebnim dokumentom in b. Zdravstveno izkaznico in c. Preverjanje evidence načrtovanih prihodov pacientov na metadonu (MTD)	<ul style="list-style-type: none"> • Preprečimo napake pri izvajanju aktivnosti • Preprečimo zamenjavo pacienta ali zlorabo s strani pacienta.
2	Pred posegom si umijemo in razkužimo roke.	<ul style="list-style-type: none"> • Preprečimo okužbo.
3	Izvedemo predaplikacijsko oceno /Ocenimo stanje pacienta na osnovi splošnega in usmerjenega opazovanja ter njegovega komuniciranja/.	<p>Splošno opazovanje ter ocena pacientovega stanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • splošno: higiena, urejenost, drža telesa, • komunikacija – verbalna in neverbalna - prihod v ambulanto za podeljevanje substitucijske terapije z upoštevanjem osnovnih pravil bontona, • odnos do ostalih pacientov in osebja. <p>Usmerjeno opazovanje pacienta, glede na spremenjen izgled in vedenje zaradi zaužitja psihoaktivnih substanc (PAS) ali bolezenskih stanj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • heroin: upočasnjenost, zaspanost, motnje govora, ozke zenice, • alkohol: motnje v ravnotežju, motnje govora, alkoholni zadah, • kokain: hiperaktivnost, napadalnost, prekomerno in hitro govorjenje, široke zenice, • marihuana: značilen vonj, rdeče oči, počasen ali hiter govor, zmedenost, • pomirjevala: upočasnjenost, lahko vidne sledi vdihavanja PAS okrog nosu, nerealno govorjenje, • barva beločnic (akuten hepatitis), • bledica, vročica (sepsa in druge okužbe), • težko dihanje, nemir, znojenje (embolija), • motnje pri hoji (lokalne okužbe zaradi vbrizgavanja PAS v dimljah in drugje). <p>V KOLIKOR OCENIMO, DA JE PRI PACIENTU PRISOTEN NEMIR S</p>

Zbornica zdravstvene in babiške nege
Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

PRIPRAVA IN PODELJEVANJE SUBSTITUCIJSKE TERAPIJE – METADON (MTD) ZA DOMOV

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 18.08
Stran od strani:	3/5
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	1. verzija

		TENDENCAMI NASILNEGA VEDENJA IN/ALI SUM NA AKUTNO INTOKSIKACIJO ALI BOLEZEN PACIENTA PRED NADALJEVANJEM AKTIVNOSTI USMERIMO K ZDRAVNIKU	
4	Pacienta seznanimo s pravilnim načinom zaužitja zdravila (obvezna navodila diplomirane medicinske sestre (dipl. m. s.) pred aplikacijo MTD): a. Pod nadzorom dipl. m. s. pacient zaužije pripravljeno zdravilo iz kozarčka. b. Kozarčka se ne odnaša iz prostora ambulante. c. Po zaužitju MTD, pacient popije še vsaj en deciliter vode. d. Pogovor s pacientom po zaužitju (z namenom, da pacient ne odnaša zdravila v ustih).	Pridobimo pacientovo sodelovanje. Medicinska sestra mora poznati stranske učinke in delovanje zdravila. Preprečimo odnašanje zdravila iz ambulante. Preprečimo prenos okužb. Zmanjšamo ogroženost zobne sklenine. Zagotovimo varnost pacientu in okolico.	
5	Upoštevamo pravila podeljevanja zdravil.	Pravo zdravilo, pravemu pacientu, pravi čas, na pravi način, prava količina, opazovanje pacienta po aplikaciji, poročanje in dokumentiranje.	
6	Pacient prejme MTD za domov po predhodnem zaužitju dnevnega odmerka MTD za tekoči dan pod nadzorom dipl. m. s.	S tem preverimo potrebo po dnevnem odmerku in zmanjšamo možnost zlorabe.	
7	Z odmerjevalnikom MTD ali brizgalko odmerimo v plastenko z varovalnim zamaškom predpisano količino zdravila v mililitrih, dodamo ustrezno količino pomarančnega soka ter opremimo plastenko s signaturo.	MTD pripravlja dipl. m. s. v ambulanti samo v izrednih razmerah (odpust pacienta iz bolnišnice, zapora, spremenjena količina terapije, novi pacient...).	NA SIGNATURI: naziv zdravstvenega doma in centra, metadon solucija, odmerek, navodila (hraniti v hladilniku, varovati pred otroci, pred uporabo pretresi). Signatura je opremljena še s paragrafom in rdečim trikotnikom, rokom izdelave, rokom trajanja in podpisom.
8	Število stekleničk v lekarni pripravljene raztopine MTD v pomarančnem soku izdamo pacientu po naročilu.	Da preprečimo nesporazume oziroma incidente skupaj z pacientom preverimo število prejetih stekleničk in ustrezno dozo.	
9	Pacientu podamo navodila o pravilnem ravnanju in jemanju MTD.	Pripravki MTD morajo biti zaradi obstojnosti in roka trajanja ustrezno shranjeni (v hladilniku od 2 – 8°C) in nedosegljivi otrokom.	
10	Dokumentiramo v zdravstveno dokumentacijo.	Dokumentiramo št. izdanega zdravila v obrazec dnevne evidence porabe, kartoteko pacienta, dnevnik porabe mamil (obr. 8,100), računalniški program. Prav tako vpišemo v predpisano izkaznico število prejetih	

 <p>Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije</p> <p>Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si</p>	<p>NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE</p> <p>PRIPRAVA IN PODELJEVANJE SUBSTITUCIJSKE TERAPIJE – METADON (MTD) ZA DOMOV</p>	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 18.08
		Stran od strani:	4/5
		Velja od:	18. 5. 2022
		Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
		Izdaja:	1. verzija

	stekleničk raztopine metadona v pomarančnem soku.
--	---

6. Opombe, omejitve protokola:

PRIPRAVO MTD ZA DOMOV IZVAJAJO LEKARNE PO PROTOKOLU LEKARN.

V IZJEMNIH PRIMERIH MTD ZA DOMOV PRIPRAVLJA V CENTRIH ZA PREPREČEVANJE IN ZDRAVLJENJE OD PREPOVEDANIH DROG (CPZOPD) DIPL. M. S.

- Izjemni primeri: nenačrtovan prihod iz bolnišnice, zapora, nenačrtovani sprejemi zaradi bolezni ali drugega stanja pacienta, kjer MTD ni bilo mogoče pravočasno naročiti, ker lekarna ne pripravlja zdravil dnevno!

7. Temeljna literatura:

Ažman, M., & Prestor, J. (Eds.). (2019). *Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.

https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/doc_attachments/dokument_kpa_vzbn_16.5_2019_sprejete.pdf [28. 7. 2021]

College of Psychiatrists of Ireland. (b.d.). *Clinical Guidelines for Opioid Substitution Treatment*.

Retrieved October 28, 2021 from <https://www.hse.ie/eng/services/publications/primary/clinical-guidelines-for-opioid-substitution-treatment.pdf>

World Health Organization. (2012). *Guidelines on Methadone Therapy and Treatment of Drug Dependence in Myanmar*.

Retrieved October 28, 2021 from <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/205183/B4940.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

8. Podrobnejša in dodatna navodila - povezava z drugimi dokumenti (priloge k NP)

Številka priloge	Naziv dokumenta

9. Pregled zadnjih sprememb v dokumentu

Zap. št.	Sprememba v točki:	OPIS SPREMEMBE

Zbornica zdravstvene in babiške nege
Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

PRIPRAVA IN PODELJEVANJE SUBSTITUCIJSKE TERAPIJE – METADON (MTD) ZA DOMOV

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 18.08
Stran od strani:	5/5
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	1. verzija

10. Potrditev dokumenta

	organ	Številka sklepa	datum	Odgovorna oseba/podpis
I. SKLEP SKRBNIKA NACIONALNEGA PROTOKOLA	Delovna skupina za nacionalne protokole ZBN	1/2022	4. 3. 2022	Klavdija Potočnik
II. SKLEP O USTREZNOSTI NACIONALNEGA PROTOKOLA	Upravni odbor Zbornice - Zveze	169/17	18. 5. 2022	Monika Ažman